

تعاون و کشاورزی، سال چهارم، شماره ۱۳، بهار ۱۳۹۴

بررسی رابطه میان موفقیت تعاونی‌های تولید کشاورزی شهرستان دهلران با روحیه کارآفرینی و پایداری مدیران به اصول تعاون

سید قدرت‌اله حسینی^۱، حسین مهدی‌زاده^{۲*}

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۷/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۲/۲۶

چکیده

هدف این پژوهش بررسی ارتباط میان روحیه کارآفرینی و پایداری به اصول تعاون با موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران بود. این تحقیق با توجه به هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی بود. نمونه آماری این تحقیق را ۲۰ نفر از مدیران و کارشناسان ۵ تعاونی برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران تشکیل دادند. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه بسته استفاده شد. روایی محتوایی ابزار تحقیق با استفاده از نظرسنجی از متخصصان و صاحب نظران در زمینه موضوع تأیید گردید. برای سنجش پایایی ابزار تحقیق ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که میانگین آن برای متغیرهای مطالعه ۰/۸۱ بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های میانگین و ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. مطابق یافته‌ها، بین کنترل درونی، تحمل ابهام و تحمل فشار و سخت کوشی از ابعاد روحیه کارآفرینی و نیز میان اصول کنترل دموکراتیک، آموزش و اطلاع‌رسانی و توجه به جامعه از ابعاد پایداری به اصول تعاون با موفقیت تعاونی‌ها ارتباط معناداری وجود داشت.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، اصول تعاون، تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی، شهرستان دهلران

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد آبیاری و زهکشی و عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان دانشگاه

آزاد اسلامی واحد ایلام

۲. استادیار گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشگاه ایلام

E-mail: hossein.mahdizadeh@ilam.ac.ir

*نویسنده مسئول

مقدمه

تغییر و تحولات سریع علم و فناوری در سال‌های اخیر کشورهای جهان به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته را با چالش‌های جدیدی روبه‌رو ساخته است که گذر از آن‌ها نیازمند به کار گرفتن رویکردها و روش‌های خلاقانه است. در این میان، نقش کارآفرینی و وجود افراد کارآفرین می‌تواند تعیین کننده باشد و شاید به همین دلیل، اقتصاددانان کارآفرینی را موتور رشد اقتصادی می‌دانند. کارآفرینی از طریق کشف فرصت‌ها و بهره‌برداری مناسب از آن‌ها، ایجاد فرصت‌های اشتغال، تغییر در محیط زندگی و... به توسعه کمک می‌کند (کوچر و همکاران، ۱۳۸۵). کارآفرینی عبارت است از: فرایند نوآوری و بهره‌گیری از فرصت‌ها با تلاش و پشتکار بسیار همراه با پذیرش ریسک‌های مالی، روانی، اجتماعی که کسب سود مالی، توفیق طلبی، رضایت شخصی و استقلال طلبی را به همراه دارد (Histrich and Peters, 2002) و باعث کاهش بیکاری و افزایش بهره‌وری افراد و منابع و در نتیجه افزایش درآمد مردم جامعه می‌شود (Sandeep, 2007). از این رو، امروزه در اکثر کشورهای جهان توجه خاصی به کارآفرینی و کارآفرینان می‌شود و تقویت کارآفرینی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه آن از ابزار پیشرفت اقتصادی کشورها، به ویژه کشورهای در حال توسعه، می‌باشد، چرا که یک فعالیت کارآفرینی با اثربخشی بالا منجر به توسعه اقتصادی (از جمله ایجاد اشتغال، نوآوری در فعالیت‌ها، رقابت‌پذیری و...) می‌شود (Verheul, 2001). گفتنی است که یکی از ساختارهای مناسب جهت جذب کارآفرینان در ایران بخش تعاون می‌باشد. بر اساس اصل ۴۴ قانون اساسی، کارکرد بخش تعاون ایجاد اشتغال برای افرادی است که مهارت لازم برای انجام کار و حرفه‌ای را دارند اما سرمایه کافی برای ایجاد اشتغال را در اختیار ندارند. این افراد می‌توانند در قالب تشکلهای تعاونی سازماندهی شوند و از محل اعتبارات بانکی و سایر منابع مالی کسب و کاری را راه‌اندازی نمایند (رحیمی و همکاران، ۱۳۷۸). حال با توجه به اینکه در هر سازمانی از جمله تعاونی‌ها افرادی وجود دارند که به صورت بالقوه کارآفرین هستند، باید شرایطی را برای آن‌ها فراهم آورد تا توانایی‌هایشان را به صورت بالفعل درآورند. با این مقدمه، هدف کلی پژوهش حاضر بررسی ارتباط بین روحیه

کارآفرینی و پایبندی به اصول تعاون با موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران می‌باشد.

پیشینه تحقیق

در ایران تعاون به مفهوم واقعی کلمه، سابقه‌ای طولانی داشته و تعاونی و همکاری‌های مختلف اجتماعی در بسیاری از موارد عامل مهمی در تغییر و تحولات اجتماعی بوده است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۳).

سعدی (۱۳۸۷) در مطالعه‌ای مشکلات تعاونی‌های تولید کشاورزی را در کارآفرینی و ایجاد اشتغال مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که کاهش حس مشارکت‌پذیری اعضای تعاونی‌ها یکی از مهم‌ترین مشکلاتی است که این تعاونی‌ها با آن مواجهند.

دنیایی (۱۳۸۹) در بررسی راهکارهای تقویت کارآفرینی در تعاونی‌های تولید بخش کشاورزی از دیدگاه مدیران، فقدان سرمایه و عدم حمایت دولت از تعاونی‌ها و از نظر کارشناسان، پایین بودن سطح سواد اعضا، نامناسب بودن زیرساخت‌ها و ضعف فرهنگ کارآفرینی را مهم‌ترین موانع کارآفرینی تعاونی‌های کشاورزی ذکر کرد. نتایج استنباطی این مطالعه نیز حاکی از آن بود که بین موفقیت تعاونی‌ها و تعداد کل اعضای تعاونی و نمره کارآفرینی مدیران تعاونی ارتباط معنی‌داری وجود دارد.

یافته‌های تحقیق کوچر و همکاران (۱۳۸۵) در گذار به کارآفرینی تعاونی نشان داد که غالباً تعاونی‌ها در اقتصاد کشورهای دارای برنامه‌ریزی متمرکز با دخالت‌های چشمگیر دولتی در تمام سطوح عملیاتی خود مواجهند. تجربیات کشورهای دیگر در گذار از برنامه‌ریزی متمرکز به سمت اقتصاد بازار نشان داده است که تعاونی‌ها در این میان دچار بحران شده و تعداد زیادی از آن‌ها توان رقابت با شرکت‌های خصوصی را نداشته و به صورت راکد درآمده‌اند. با این حال، بسیاری از تعاونی‌ها هم‌قادر به ادامه حیات خود بوده و هم در انطباق با محیط جدید بیش از حد انتظار موفق ظاهر شده و توانسته‌اند به ارائه کالاها و خدمات برای اعضای خود پردازند.

با استناد به مطالعه جهانبانی بشاره و همکاران (۱۳۹۰)، با عنوان "بررسی تحلیلی راهبردهای توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی"، عوامل اقتصادی شامل تسهیلات اعتباری و وام‌های کم بهره به همراه عواملی چون خصوصیات اعضا، سطح تحصیلات و اعتماد به نفس در کنار عوامل شخصی، چون تجربیات ناخوشایند دوران، کودکی نقش کاملاً معنی‌داری در توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی داشتند.

مطابق یافته‌های تحقیق خدانشناس‌گل‌افشانی (۱۳۸۹)، از میان ویژگی‌های فردی و روان‌شناختی، عامل خلاقیت؛ از میان ویژگی‌های اجتماعی، عامل حمایت سازمان‌های ذریبط و شرایط محیطی؛ از میان ویژگی‌های اقتصادی، عامل حمایت‌های مالی از شرکت تعاونی؛ از میان ویژگی‌های فرهنگی، عامل فرهنگ خرید کالاهای ایرانی و از میان ویژگی‌های آموزشی، عامل آموزش ضمن خدمت بیشترین نقش را در موفقیت کارآفرینی گروهی در بخش تعاون داشته‌اند.

میرکزاده و غیاثوند غیاثی (۱۳۹۰) در تحقیقی، به اولویت‌بندی ۸ عامل مؤثر بر توسعه اشتغال در تعاونی‌های تولید کشاورزی پرداختند. این ۸ عامل عبارت بودند از: عوامل آموزشی، روان‌شناختی، اقتصادی، فردی، اجتماعی، فرهنگی، سیاست‌گذاری و سازمانی.

هرندی‌زاده (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های تولید کشاورزی استان اصفهان" دریافت که به ترتیب، عوامل روان‌شناختی و شخصیتی، رفتار مدیریت، بازاریابی، اقتصادی، آموزشی و اجتماعی - فرهنگی بر توسعه کارآفرینی مؤثرند. با استناد به یافته‌های تحقیق جهانبانی بشاره و همکاران (۱۳۹۰) در ایران نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مانند بسیاری از کشورهای انقلابی جهان، گرایش زیادی به تمرکزگرایی و دخالت بیش از حد دولت در فعالیتهای اقتصادی پیدا شد، اما به تدریج به علت پایین بودن کارایی نظام دولتی، گسترش مشارکت مردم در امور اقتصادی به عنوان یک نگرش جدید و حتی یک ضرورت مطرح شد و در حال حاضر که کشور ما در شرایط گریز از اقتصاد دولتی قرار گرفته است، مطمئن‌ترین مسیر جهت مردمی کردن اقتصاد و جلوگیری از ایجاد قله‌های ثروت در بخش خصوصی تکیه بر بخش تعاون می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت در ایران نیز مانند سایر کشورها،

روی آوردن تعاونی‌ها به کارآفرینی و سیستم‌های مدیریت جدید در مرحله گذار امری اجتناب‌ناپذیر است.

به باور غیائوند غیائی و همکاران (Ghiasvand ghiasy et al., 2009) عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی عبارت‌اند از: شناختی، آموزشی، مالی، سازمانی، تنظیمی، اقتصادی، اجتماعی و ویژگی‌های شخصی.

مطابق مطالعه غیائوند غیائی و حسینی (Ghiasvand ghiasy and Hosseini, 2010) با عنوان "چالش‌های پیش‌رو در توسعه کارآفرینی تعاونی‌های کشاورزی ایران" مشکلات مالی، فنی، اطلاعاتی و تنظیمی اثر بیشتری بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی داشتند. مطالعات موردی کوچر و همکاران (۱۳۸۵)، که با هدف بررسی تعاونی‌های موفق کشورهای اروپای شرقی، ارمنستان، روسیه، آسیا، چین، ویتنام و افریقا انجام شد، نشان از آن دارد که روش‌های جدید کارآفرینی و مدیریتی در این گونه تعاونی‌ها در اقتصاد در حال گذار نقش اساسی دارند.

در مطالعه دابسون (Dobson, 2002) تحت عنوان "بررسی عوامل مؤثر در تشویق رفتار کارآفرینانه کشاورزان ایسلند" سه عامل عمده در این زمینه شناسایی شدند: ۱. عوامل مربوط به ویژگی‌های شخصی کشاورزان کارآفرین، ۲. عوامل مربوط به وضعیت مزرعه و ۳. عوامل محیطی. در تحقیق ورزات و باچلت (Verzat and Bachelet, 2006) عوامل فردی و عوامل آموزشی بیشترین تأثیر را در پیشرفت روحیه کارآفرینی دانشجویان کالج مهندسی قبل از ایجاد شغل داشتند.

با توجه به مطالب پیش گفته، در مطالعه حاضر ارتباط روحیه کارآفرینی با موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران بررسی می‌شود، زیرا تعاونی‌های تولید کشاورزی در دهلران علی‌رغم رشد کمی، رشد کیفی چندانی نداشته و در راستای فعالیت‌های خود با مشکلات فراوانی رو به رو بوده‌اند و لذا به نظر می‌رسد که یکی از راهکارهایی که موجب

توسعه تعاونی و افزایش بهره‌وری و کارایی در این واحدها می‌شود، توسعه و تقویت روحیه کارآفرینی، البته با تأکید بر پایبندی به اصول تعاون، می‌باشد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر بر مبنای هدف، کاربردی و بر مبنای روش، توصیفی - همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران استان ایلام می‌باشند ($n=20$) که در سال ۱۳۹۱ توسط اداره تعاون به عنوان تعاونی‌های برتر شناخته شدند. قابل ذکر اینکه از بین ۹ تعاونی برتر شهرستان، ۵ تعاونی برتر^۱ از بخش‌های دشت‌عباس، زرین‌آباد و مرکزی به عنوان نمونه انتخاب شدند. در این مطالعه، پرسش‌نامه ابزار جمع‌آوری داده‌ها بود. جهت تدوین پرسش‌نامه ابتدا مبانی نظری موضوع بررسی و سپس با در نظر گرفتن نتایج مطالعات، پرسش‌نامه مقدماتی تهیه گردید و پس از اطمینان از روایی و پایایی آن و انجام اصلاحات لازم، پرسش‌نامه نهایی طراحی شد. به منظور بررسی روایی ابزار تحقیق، پرسش‌نامه در اختیار متخصصان و صاحب‌نظران مرتبط با موضوع قرار گرفت و جهت سنجش پایایی آن ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. تمامی ضرایب به دست آمده (جدول ۱) مبین قابلیت اعتماد ابزار تحقیق هستند.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های میانگین و ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. در این مطالعه، از ۱۳ متغیر استفاده شد. متغیر وابسته "موفقیت تعاونی‌ها" و متغیرهای مستقل عبارت بودند از: ۱. متغیر روحیه کارآفرینی با ابعاد خلاقیت و نوآوری، ریسک‌پذیری، تحمل ابهام، کنترل درونی، تحمل فشار و سخت‌کوشی و ۲. متغیر پایبندی به اصول تعاون با توجه به ۷ اصل پذیرفته شده در جهان به شرح زیر: اصل عضویت آزاد و اختیاری، کنترل دموکراتیک توسط اعضا، مشارکت اقتصادی اعضا، خودگردانی و استقلال تعاونی‌ها، آموزش و

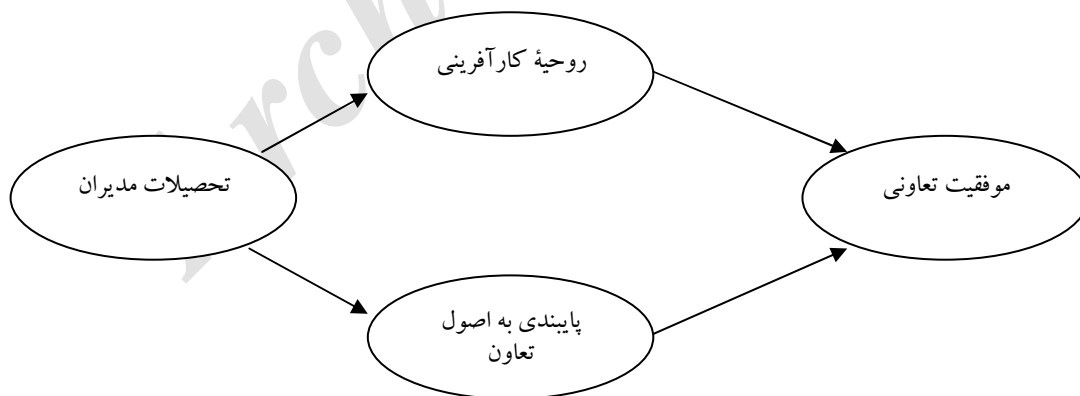
۱. این ۵ تعاونی عبارت بودند از: تولید بذر میعاد دشت عباس، پرورش ماهی سرد آبی میمه، ذرت خشک‌کنی خرسان پیمان ۲۶۱۸، مرغداری شماره ۵۴ دهلران، سیلوی ذخیره گندم میعاد دشت عباس.

اطلاع‌رسانی، همکاری بین تعاونی‌ها و توجه به جامعه. گفتنی است که همگی متغیرهای مطالعه در قالب طیف ۴ ارزشی سنجیده شدند.

جدول ۱. ضرایب آلفای کرونباخ برای متغیرهای مورد مطالعه

مقدار ضریب	متغیر	ردیف
۰/۷۷	خلاقیت و نوآوری	۱
۰/۷۸	ریسک‌پذیری	۲
۰/۸۲	تحمل ابهام	۳
۰/۸۶	کنترل درونی	۴
۰/۸۱	تحمل فشار و سخت‌کوشی	۵
۰/۸۰	عضویت آزاد و اختیاری	۶
۰/۸۴	کنترل دموکراتیک توسط اعضا	۷
۰/۷۶	مشارکت اقتصادی اعضا	۸
۰/۷۵	خودگردانی و استقلال تعاونی‌ها	۹
۰/۸۳	آموزش و اطلاع‌رسانی	۱۰
۰/۷۹	همکاری بین تعاونی‌ها	۱۱
۰/۸۷	توجه به جامعه	۱۲
۰/۸۵	موفقیت تعاونی‌ها	۱۳

مأخذ: یافته‌های تحقیق

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

نتایج و بحث

چنان‌که اشاره شد، مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران جامعه مورد مطالعه را تشکیل داده‌اند که وضعیت تحصیلی آن‌ها به شرح جدول ۲ است.

جدول ۲. توزیع فراوانی مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی از نظر سطح تحصیلات

متغیر	طبقات	فراوانی (نفر)	درصد
سطح تحصیلات	زیر دیپلم	۴	۲۰
$n=20$	دیپلم	۱۰	۵۰
نما: دیپلم	فوق دیپلم به بالا	۶	۳۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج جدول ۲، اکثریت مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران دارای مدرک تحصیلی دیپلم بوده‌اند.

نتایج آزمون میانگین

جدول ۳ نتایج میانگین و انحراف معیار ابعاد روحیه کارآفرینی در میان مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران را نشان می‌دهد.

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار ابعاد روحیه کارآفرینی در میان مدیران و کارشناسان تعاونی‌های

برتر تولید کشاورزی

انحراف معیار	میانگین از ۴	بعد
۰/۸۲	۲/۹۵	خلاقیت و نوآوری
۰/۸۲	۲/۴۵	ریسک‌پذیری
۰/۸۲	۲/۹۵	تحمل ابهام
۰/۷۸	۲/۷۵	کنترل درونی
۰/۷۴	۳/۱۵	تحمل فشار و سخت‌کوشی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مطابق نتایج جدول فوق، بعد تحمل فشار و سخت کوشی بالاترین و بعد ریسک‌پذیری پایین‌ترین میانگین‌ها را در میان ۵ بعد روحیه کارآفرینی از آن خود نموده‌اند. جدول ۴ نتایج میانگین و انحراف معیار اصول پایبندی مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران به تعاون را نشان می‌دهد.

جدول ۴. میانگین و انحراف ابعاد پایبندی به اصول تعاون در میان مدیران و کارشناسان

تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی

انحراف معیار	میانگین	بعد
۰/۸۳	۲/۳	عضویت آزاد و اختیاری اعضا
۰/۸۱	۲/۳۵	کنترل دموکراتیک توسط اعضا
۰/۸	۲/۳	مشارکت اقتصادی اعضا
۰/۷۸	۲/۲۵	خودگردانی و استقلال تعاونی‌ها
۰/۸۱	۲/۳۵	آموزش و اطلاع‌رسانی
۰/۶۸	۲/۰۵	همکاری بین تعاونی‌ها
۰/۷۶	۲/۲	توجه به جامعه

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مطابق نتایج جدول ۴، اصول کنترل دموکراتیک توسط اعضا و آموزش و اطلاع‌رسانی بالاترین و اصل همکاری بین تعاونی‌ها پایین‌ترین میانگین‌ها را در میان ۷ اصل پایبندی به اصول تعاون از آن خود نموده‌اند.

نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن

به منظور بررسی ارتباط بین سطح تحصیلات مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران و متغیرهای روحیه کارآفرینی و پایبندی به اصول تعاون از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد که مطابق نتایج آن، بین سطح تحصیلات مدیران و کارشناسان

تعاونی‌های برتر جامعه مورد مطالعه و روحیه کارآفرینی ارتباط معنی‌داری وجود نداشت ($r_s = 0/14$) و ($Sig = 0/12$). همچنین بین سطح تحصیلات مدیران و کارشنان واحدهای مزبور و پایبندی به اصول تعاون نیز ارتباط معنی‌داری به دست نیامد ($r_s = 0/08$ و $Sig = 0/19$).

به منظور بررسی ارتباط بین ۵ بعد روحیه کارآفرینی و موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد که نتایج آن در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵. نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی ارتباط بین ابعاد روحیه کارآفرینی و میزان

موفقیت تعاونی‌ها

متغیرها	مقدار آزمون	موفقیت تعاونی‌ها
خلاقیت و نوآوری	0/108	سطح معنی‌داری
ریسک‌پذیری	0/08	0/12
تحمل ابهام	0/41**	0/25
کنترل درونی	0/26**	0/000
تحمل فشار و سخت‌کوشی	0/35**	0/000

مأخذ: یافته‌های تحقیق ** معنی‌داری در سطح ۱ درصد

مطابق نتایج جدول ۵، از بین ۵ بعد روحیه کارآفرینی ابعاد تحمل ابهام، کنترل درونی و تحمل فشار و سخت‌کوشی با میزان موفقیت تعاونی‌ها ارتباط معنی‌داری داشتند؛ به عبارتی، پذیرفتن عدم قطعیت به عنوان بخشی از زندگی، توانایی ادامه حیات با دانشی ناقص درباره محیط و تمایل به آغاز فعالیتی مستقل بدون آنکه شخص بدانند آیا موفق خواهد شد یا خیر، با موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی ارتباط معنی‌داری دارند. افزون بر این، باور به اینکه شکست‌ها و پیشرفت‌ها تحت کنترل و نفوذ فرد بوده و خود وی در نتایج عملکردش مؤثر است، با موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی ارتباط معنی‌داری دارد.

به منظور بررسی ارتباط بین ۷ اصل پایداری به اصول تعاون و موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران نیز از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶. نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی ارتباط بین اصول پایداری به تعاون و میزان

موفقیت تعاونی‌ها

موفقیت تعاونی‌ها		متغیرها
سطح معنی داری	مقدار آزمون	
۰/۹۵	۰/۰۰۴	عضویت آزاد و اختیاری اعضا
۰/۰۳	۰/۱۷*	کنترل دموکراتیک توسط اعضا
۰/۱۱	۰/۱۳	مشارکت اقتصادی اعضا
۰/۳۳	۰/۰۸	خودگردانی و استقلال
۰/۰۰۲	۰/۲۶**	آموزش و اطلاع رسانی
۰/۴۵	۰/۰۶	همکاری بین تعاونی‌ها
۰/۰۲	۰/۱۹*	توجه به جامعه

مأخذ: یافته‌های تحقیق * معنی‌داری در سطح ۵ درصد

مطابق نتایج جدول ۶، بین اصول کنترل دموکراتیک توسط اعضا، آموزش و اطلاع‌رسانی و توجه به جامعه و موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی جامعه مورد مطالعه ارتباط معنی‌داری وجود دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف این تحقیق بررسی ارتباط بین روحیه کارآفرینی و پایداری به اصول تعاون با موفقیت تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران بود که نتایج زیر را در پی داشت:

- سطح تحصیلات اکثر مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران دیپلم بود که خود نشان از آن دارد که مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر و موفق تولید کشاورزی شهرستان دهلران دارای تحصیلات عالی و دانشگاهی نیستند.
- میان سطح تحصیلات مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران با روحیه کارآفرینی و پایداری مدیران به اصول تعاون ارتباط معنی‌نداری وجود نداشت.
- در میان مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران بعد تحمل فشار و سخت‌کوشی بالاترین و بعد ریسک‌پذیری پایین‌ترین میانگین‌ها را داشتند؛ به دیگر سخن، مدیران و کارشناسان تعاونی‌های مزبور از میان ابعاد روحیه کارآفرینی به بعد تحمل فشار و سخت‌کوشی اعتقاد بیشتری داشتند، در حالی که اعتقاد آن‌ها به ریسک‌پذیری، عنوان یکی از ابعاد روحیه کارآفرینی، کمتر بود.
- در بین مدیران و کارشناسان تعاونی‌های برتر تولید کشاورزی شهرستان دهلران اصول کنترل دموکراتیک توسط اعضا و آموزش و اطلاع‌رسانی بالاترین و اصل همکاری بین تعاونی‌ها پایین‌ترین میانگین‌ها را به خود اختصاص داده‌اند؛ به عبارت دیگر، مدیران و کارشناسان واحدهای مزبور از میان ۷ اصل پایداری به اصول تعاون بیشترین اعتقاد را به اصول کنترل دموکراتیک توسط اعضا و آموزش و اطلاع‌رسانی داشتند، در حالی که دارای اعتقاد کمتری به اصل همکاری بین تعاونی‌ها، به عنوان یکی از مؤلفه‌های پایداری به اصول تعاون، بودند.
- از میان ابعاد روحیه کارآفرینی، ۳ بعد تحمل ابهام، کنترل درونی و تحمل فشار و سخت‌کوشی با موفقیت تعاونی‌ها ارتباط داشتند، در حالی که دو بعد خلاقیت و نوآوری و ریسک‌پذیری با موفقیت تعاونی‌ها ارتباطی نداشتند.
- از میان ۷ اصل پایداری به اصول تعاون، ۳ اصل کنترل دموکراتیک توسط اعضا، آموزش و اطلاع‌رسانی و توجه به جامعه با موفقیت تعاونی‌ها ارتباط داشتند که این نتیجه با یافته‌های دنیایی (۱۳۸۹) و جهانی‌بانی بشاره و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر وجود ارتباط میان آموزش و اطلاع‌رسانی و توجه به جامعه با موفقیت تعاونی‌ها هم‌خوانی دارد. با این حال، بین عضویت آزاد و

اختیاری اعضا، مشارکت اقتصادی اعضا، خودگردانی و استقلال و همکاری بین تعاونی‌ها با موفقیت تعاونی‌ها ارتباط وجود نداشت، لذا با توجه به اینکه تعاونی‌های تولید کشاورزی علاوه بر فعالیت‌های کشاورز، به فعالیت‌های اقتصادی دیگری همچون صنایع تبدیلی، تولید مواد غذایی، انبارداری و... می‌پردازند، آموزش و اطلاع‌رسانی و تجهیز مدیران و کارشناسان آن‌ها به اطلاعات مناسب، مرتبط و مفید ضروری به نظر می‌رسد؛ چرا که آموزش و اطلاع‌رسانی با موفقیت تعاونی‌ها ارتباط دارد، از این رو می‌توان با برگزاری کارگاه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی‌های به‌موقع و مفید بستر موفقیت بیش از پیش تعاونی‌ها را فراهم آورد.

منابع

۱. اداره کل تعاون شهرستان دهلران (۱۳۹۲). آمار تعاونی‌های برتر و فعال در بخش کشاورزی.
۲. جهانبانی بشاره، م.، مقصودی، ت. و سلیمانزاده توتونچی، س. (۱۳۹۰). بررسی تحلیلی راهبردهای توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی. مجموعه مقالات نخستین همایش بین‌المللی ظرفیت‌های بخش تعاون در توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی. وزارت تعاون. فروردین ۱۳۹۰. تهران.
۳. حسینی، م.، آقاصفوری، ح.، کرباسی، ع. (۱۳۹۳). شناسایی و تدوین راهبردهای مناسب توسعه تعاونی‌های تولید کشاورزی ایران. *تعاون و کشاورزی*، ۳(۱۰)، ۶۵-۸۵.
۴. خداشناس گل‌افشانی، م. (۱۳۸۹). بررسی میزان موفقیت کارآفرینی گروهی و عوامل مؤثر بر آن و ارزیابی راهکارهایی برای افزایش کارآفرینی در بخش تعاون استان مازندران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت اجرایی. دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه پیام نور، واحد ساری.
۵. دنیایی، ح. (۱۳۸۹). بررسی راهکارهای تقویت کارآفرینی در تعاونی‌های تولید بخش کشاورزی استان زنجان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ابهر.

۶. رحیمی، ش.، سعیدی، آ.، واحد چوکده، س. (۱۳۸۷). تبیین جایگاه تعاون‌ها در موفقیت کارآفرینان. *مجموعه مقالات نخستین همایش تعاون و کارآفرینی*. وزارت تعاون. مهر ۱۳۷۸. تهران.
۷. سعدی، ح. (۱۳۸۷). بررسی چالش‌های تعاونی‌های تولید کشاورزی در کارآفرینی و ایجاد اشتغال. *تعاون*، شماره ۱۹۶، ۱۵۶-۱۷۲.
۸. کوچر، م. ف. و نیپیرد، ا. ب. (۱۳۸۵). *گذار به کارآفرینی تعاونی*. ترجمه حمید گل محمدی. تهران: انتشارات پایگان.
۹. میرک زاده، ع. و غیاثوند غیائی، ف. (۱۳۹۰). *اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه اشتغال بر تعاونی‌های تولید کشاورزی استان کرمانشاه*. *مجموعه مقالات نخستین همایش بین‌المللی ظرفیت‌های بخش تعاون در توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی*. وزارت تعاون. فروردین ۱۳۹۰. تهران
۱۰. هرنندی زاده، ا. (۱۳۸۹). *بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های تولید کشاورزی استان اصفهان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
11. Dobson, B. (2002). Supporting rural entrepreneurship, Retrieved from http://www.nercrd.psu.edu/entreneur_what_works.../singhknights6part2.pdf
12. Ghiasvand ghiasy, F., Hosseini, S.J.F., Malekmohammadi, I., & Hosseini, S.M. (2009). Factors influencing the enterpreneurship iran agricultrural cooperatives. *Australian Journal of Basic and Applied Science* 2, 1170- 1176.
13. Ghiasvand ghiasy, F., & Hhosseini, S.J.F. (2010). Challenges in developing entrepreneurship in iran agricultural cooperatives. *World Applied Sciences Journal*, 10(9), 1032-1037.
14. Histrich, R ., & Peters, M . (2002), *Entrepreneurship*, New York: Mc-Graw hill.

15. Sandeep, M. (2007). The risk of self-employment in rural china: development or disaster?. *World Development*, 35(1), 163-181
16. Verheul, I . (2001), An celection theory of entrepreneurship: Tinberen Institute Discussion Paper Insitute for Development Strategies. Indiana University.
17. Verzat, C., & Bachelet, R. (2006). Developing an entrepreneurial spirit among engineering college students : What are the education factors , In Fayoll Alain and Klandt Heinz 2006. International Entrepreneurship Education Issues and Newness , ed . , Edward Elgar.

Archive of SID

Investigating the Relationship between Dehloran Agricultural Production Cooperatives Success and their Managers' Entrepreneurial Spirit and Commitment to Cooperation Principles

S. Gh. Hosseini¹, H. Mahdizadeh^{2*}

Received: 18/10/2014 Accepted: 17/03/2015

Abstract

This study aimed at investigating the relationship between dehloran agricultural production cooperatives' success and their managers' entrepreneurial spirit and commitment to cooperation principles. It was an applied research interms of purpose and a descriptive research interms of data collection. Twenty managers of 5 top agricultural cooperatives in Dehloran were surveyed. Data were collected by using a questionnaire which its validity was confirmed by a panel of experts and Cronbach alpha indicated its reliability acceptable (0.81). Conducting spearman coefficient analysis, results revealed that there was a significant relationship between agricultural cooperatives success and the level of their managers' "internal control" and "tolerance ambiguity" as well as their commitment to "democratic control", "Education, training and information" and "concern for the community" principle of cooperation.

Keywords: Entrepreneurship, Principles of Cooperation, Agricultural Cooperatives, Dehloran Township

---

1. Former Masters Student of Irrigation and Drainage, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran

2. Assistant Professor, Department of Rural Development and Entrepreneurship, Ilam University, Ilam, Iran

*Corresponding Author

E-mail: hossein.mahdizadeh@ilam.ac.ir